Şehzade Bayezid (II. Bayezid)
(3 Aralık 1447 - 26 Mayıs 1512)

II. Bayezid, Fatih Sultan Mehmed'in, Gülbahar Hatun'dan olan büyük oğludur. Yavuz Sultan Selim'in de babasıdır. Tahta geçtiğinde 511.000 km²'si Asya'da, 1.703.000 km²'si Avrupa'da olmak üzere toplam 2.214.000 km² olan imparatorluk toprakları, vefatında yaklaşık olarak 2.375.000 km² idi.

II. Bayezid, 3 Aralık 1447'de, Yunanistan sınırları içerisinde kalan, Osmanlılar zamanında ise Edirne'ye bağlı bir kaza merkezi olan Dimetoka'daki Dimetoka Sarayı'nda dünyaya geldi. Babası Fatih Sultan Mehmet ilme karşı büyük bir sevgi beslediği için, oğlu Bayezid'e her şeyden evvel kuvvetli bir tahsil verdirmeyi düşündü. İstanbul'un fethi'nden sonra, 7 yaşlarındayken Hadım Ali Paşa danışmanlığında Amasya valisi olan Bayezid, burada o dönemin en ünlü âlimlerinden dersler aldı ve padişah olacak şekilde yetiştirildi. O günlerde Amasya kenti bir eğitim ve kültür merkeziydi. Devrin meşhur âlimlerinden dersler aldı, İslami ilimlerin pek çoğunu öğrendi. İslam ilmi alanında ders aldığı hocalarından birisi de Şeyh Yavsi - Hünkâr Şeyhi olarak bilinen Bayrami tarikat şeyhi de olan Muhyiddîn Mehmed-i İskilibî olmuştur. İslami ilmin yanı sıra matematik ve felsefe tahsili de aldı. Ayrıca Şeyh Hamdullah'tan da hat dersleri aldı. Arapça ve Farsçanın yanı sıra; Çağatay lehçesi ve Uygur alfabesini de öğrendi. Dinine bağlılığından dolayı kendisine *Bayezid-i Veli* de denilirdi. Bayezid-i Veli, şairleri saraya toplar onlarla sohbet ederdi. Hattat ve bestekârdı. *Adli* mahlasıyla şiirler yazdı. Ulema ve sanatkârlar için ayrıca bir fon ayırmıştı.

1473'de Otlukbeli Savaşı'nda sağ kol kumandanı olarak görev alan Bayezid İran'dan gelen tüccarların mallarının yağmalanması üzerine gönderdiği kuvvetler 1479'da Torul ve çevresini Osmanlı topraklarına kattı .

Fatih Sultan Mehmed'in 4 Mayıs 1481'de Gebze yakınlarında vefat etmesi üzerine Sadrazam Karamanlı Mehmed Paşa, Bayezid ve Bayezid'in kardeşi Cem Sultan'a ulaklar (haberci) gönderdi. Ancak Cem Sultan, kendisine gönderilen haberci yolda, Anadolu Beylerbeyi Sinan Paşa tarafından yakalanarak alıkonduğu için babasının ölüm haberini geç öğrendi. Bu arada Bayezid'in tarafını tutan Yeniçeriler İstanbul'da isyan ederek Cem Sultan taraftarı Karamanlı Mehmed Paşa'yı 4 Mayıs 1481'de öldürdüler ve Bayezid'in oğlu Şehzade Korkut'u babasına vekâleten tahta çıkardılar.

Babasının vefatını öğrenen ve devlet büyüklerinin, acele başkente gelmesi hakkında gönderdikleri mektupları alan II. Bayezid maiyetinde 4.000 kişi olduğu halde Amasya'dan yola çıkıp 9 günde Üsküdar'a geldi. Ertesi gün oğlu Şehzade Korkut'tan saltanatı resmen teslim alıp 22 Mayıs 1481'de Osmanlı tahtına çıktı ve devleti idare etmeye başladı. II. Bayezid ilk olarak kapıkullarına üçer bin akçe cülus bahşişi dağıttı. Yeniçerileri ulufelerini 5 akçeye çıkarttı.

Cem Sultan kardeşi II. Bayezid'in padişahlığını kabul etmedi. Böylece Osmanlı devleti II. Bayezid ile Cem Sultan arasında uzun süren ve en sonunda Avrupa'nın da içine karıştığı bir taht kavgasına sahne oldu.

Memlukluların ve eski Karaman Beylerinin yardımıyla tekrar bir ordu toplayan Cem Sultan, 27 Mayıs 1482'de Konya'yı kuşattı. Ancak Osmanlı Ordusu'nun Konya'ya hareket etmesi üzerine kuşatma kaldırıldı. İki taraf Akşehir'de karşılaştı. Savaşı kaybeden Cem Sultan Ankara'ya geçti. Ankara'da da kaçışına devam eden Cem Sultan 1482 yazında otuz kadar adamıyla birlikte Rodos'a gitti. Cem Sultan 29 Temmuz 1482'de Rodos Şövalyelerinin Büyük Üstadı Pierre d'Aubusson tarafından büyük bir törenle karşılandı. Cem Sultan'ın amacı Rumeli'ye geçerek mücadelesini sürdürmekti. Ancak bundan sonra bir daha hayatta iken vatanına dönemedi. Artık, Cem Sultan için Avrupa'da maceralı bir esaret hayatı başladı.

Cem Sultan Rodos'a çıkmasından sonra Papa VIII. Innocentius'in isteği üzerine Fransa'ya gönderildi. Bu gelişmeden sonra önceleri Osmanlı Devleti'nin bir iç meselesi olan taht mücadelesi, böylelikle milletlerarası bir mesele hâline geldi. Bu olaydan çıkar sağlamak isteyen Papa VIII. Innocentius'un, Cem Sultan'a, Hristiyan olması hâlinde onu Osmanlı Devleti'nin başına geçirebileceğini teklif ettiği söylenir.

Osmanlı Devleti'ne karşı yeni bir Haçlı seferi gerçekleştirmek için Cem Sultan'ı kullanmayı düşünen Papa VIII. Innocentius 1492'de öldü. Böylece Cem Sultan daha serbest bir hayata kavuştu. Fakat bu defa Fransa Kralı, Cem Sultanı kendi siyasi emelleri için bir koz olarak kullanmak istedi. Bu amaçla hareket eden Fransa Kralı VIII. Charles Roma üzerine yürüyerek 26 Ocak 1495'te Cem Sultan'ı Papa'dan teslim aldı. Fransız Ordusu ile beraber yola çıkan Cem Sultan 25 Şubat 1495'te vefat etti. Bazı kaynaklar, Cem Sultan'ın elindeki kıymetli rehineyi bırakmak zorunda kaldığı için Papa tarafından zehirletildiğini ifade etmektedir.

Cem Sultan'ın ölümünü öğrenen II. Bayezid Osmanlı ülkesinde 3 gün yas ilan etti. Ülkedeki camilerde Cem Sultan için gıyabi cenaze namazı kılındı. Ayrıca II. Bayezid kardeşinin günahlarının bağışlanması için fakirlere 100 bin akçe sadaka dağıttı.

İtalya'da toprağa verilen Cem Sultan'ın cenazesi de pazarlık konusu oldu. Uzun süren bir mücadelenin ardından Cem Sultan'ın cenazesi, vefatından 4 sene sonra 1499'da Osmanlı topraklarına getirildi. Mudanya'da karaya çıkarılan cenaze Bursa'da Muradiye Camii'nin haziresinde kardeşi Şehzade Mustafa'nın da mezarının içinde bulunduğu türbe'ye gömüldü.

Cem Sultan Avrupa'da iken, İspanyollar karşısında yenilgiye uğrayan Endülüs'teki Müslümanlar Osmanlı Devleti'nden yardım istediler. II. Bayezid kardeşi Cem Sultan'ın Avrupa’da esir olması sebebiyle gerekli yardımı tam anlamıyla yapamadıysa da Kemal Reis'i İspanya'ya gönderdi. Kemal Reis İspanya'daki Müslümanları Kuzey Afrika”ya, Yahudileri de Selanik ve İstanbul'a taşıdı. 1492 yılında Müslümanların yanı sıra 150 bin kadar Yahudi de Osmanlı topraklarında yerleştirildi.

10 Eylül 1509'da *Memalik-i Rum* adı verilen Amasya, Tokat, Sivas, Çorum ve çevresinden başlayıp 45 gün şiddetle devam eden depremde halk, iki ay kadar çadırlarda yaşadı. Bu deprem, aynı şiddette İstanbul ve Edirne'de de meydana geldi. 14 Eylül 1509'da İstanbul, Osmanlı tarihinin kaydettiği en şiddetli depreme maruz kaldı.

Şehzade Selim 19 Nisan'da İstanbul'a ulaştı. Bu arada Şehzade Korkut da İstanbul'da idi. Kendisinden üç yaş küçük kardeşinin padişahlığını tanıdı ve tebrik etti. 24 Nisan 1512'de II. Bayezid, oğlu Selim namına tahtan feragat ettiğini açıkladı. Böylece babasının vefatından sonra yeniçerilerin desteği ile tahta çıkan II. Bayezid, uzun bir saltanatın sonunda yine yeniçerilerin baskısıyla tahttan çekilmiş oldu.

Yeni Sultan Selim'e Dimetoka'ya çekilmek istediğini söyleyen sabık sultan, oğlunun cülusundan 11 gün sonra kalabalık bir maiyet ile İstanbul'dan Dimetoka'ya doğru yola çıktı. Yola çıktığında da çok hasta ve bitkin olan sabık sultan ata binemedi ve ancak tahtırevan ile seyahate devam edebildi. Dimetoka'ya ulaşmaya ömrü vefa etmeyen II. Bayezid, yola çıkışlarından 32 gün sonra 26 Mayıs 1512'de Edirne'nin güneydoğusundaki Havsa ilçesinin Abalar köyünde vefat etti.

II. Bayezid'in cenazesi İstanbul'a getirildi, Fatih Camii'nde kılınan cenaze namazından sonra kendi yaptırdığı Bayezid Camii'ndeki türbesine defnedildi.. Ölümü tüm İslam âleminde üzüntü ile karşılandı. Kahire'de ölümü işitilince başta Sultan Kansu olmak üzere çok sayıda kişinin katıldığı gıyabi cenaze namazı kılındı. Ayrıca İslam dünyasının başka yerlerinde de gıyabi cenaze namazları kılındı.

Amasya İkinci Beyazıt Külliyesi, Osmanlı Padişahı II. Bayezid tarafından Amasya'da inşa ettirilen külliye

İkinci Beyazıt Külliyesi, Yeşilırmak kıyısında geniş bir sahada kurulmuştur. Külliyenin
ortasında cami sağında medresesolunda imaret ve tabhane bulunmaktadır. II. Bayezid, Osmanlı saltanatının kendisine nasip olmasının bir şükranı olmak üzere bu külliyeyi inşa ettirmiştir. Çeşitli tarihlerde Amasya'da meydana gelen depremlerde ve Yeşilırmak'ın taşkınlarında zarar gören cami, her zarar görüşünden sonra tamir edilmiştir. 18 hücreli medrese binası günümüzde İl Halk Kütüphanesi olarak kullanılmaktadır.

